

ЄВРОПЕЙСЬКА ТРАЄКТОРІЯ РЕФОРМИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАПРОВАДЖЕННЯ 12-РІЧНОЇ ШКОЛИ

Проект Закону України «Про освіту» [1] є новою сходинкою на шляху інтеграції української освіти до європейського освітнього простору – Закон формує платформу для розбудови європейсько-базованої шкільної освіти. Передбачається функціонування трищаблевої 12-річної школи, циклування навчання в рамках шаблів, запровадження ЗНО випускників основної і старшої школи, переорієнтація старшої школи на профільну, результатами навчання молоді стають ключові і предметні компетентності як основа для освіти протягом життя.

Запровадження 12-річної школи віддзеркалює тенденцію, яка характеризує структурний блок реформ шкільної освіти у країнах Європи. ХХ століття було ознаменовано масштабними структурними реформами у царині середньої освіти: акцентування соціальної справедливості інтенсифікувало масовизацію середньої освіти – європейські країни поступово збільшували тривалість шкільної освіти за рахунок включення середньої школи до терміну обов'язкової освіти. Якщо наприкінці ХІХ століття у більшості європейських країн функціонувала початкова школа, яка була обов'язковою навіть не у всіх країнах, та платна доуніверситетська освіта, яка охоплювала близько 2% усієї молоді відповідного віку, то наприкінці 50-х років ХХ століття більшість європейських країн запровадили обов'язкову освіту, початок якої припадає на 5 років у Британії, на 6 років у більшості інших європейських країн та на 7 років у скандинавських країнах. Була збільшена тривалість обов'язкової освіти (до 15-го віку в Австрії, Греції, Португалії і до 16-ного віку в інших європейських країнах) [3].

На початку ХХІ століття продовжується збільшення тривалості обов'язкової освіти за рахунок долучення передшкільної підготовки дошкільнят.

Підставами для подовження тривалості шкільної освіти є, передусім, економічні розрахунки. У документі Європейської Комісії «Продуктивність та справедливість у європейських системах освіти і професійної підготовки» (2006) авторства Ludger Wößmann і Gabriela Schütz тривалість освіти та її вплив на суспільство і кожного окремого члена цього суспільства розглядається у двох аспектах – під кутом зору так званого монетарного (ринкового) та соціального впливів. У документі монетарний вплив розподіляють на монетарний вплив на окремого індивідуума та на економіку країни.

Базуючись на дослідженнях учених доводиться, що в обох варіантах більша тривалість освіти має позитивний вплив. Так, на прикладі європейських країн доводиться (Harmon et al. (2001)), що кожен додатковий рік навчання асоціюється з більше 8% збільшення рівня заробітної платні у вже дорослого населення (позитивний вплив на окремого індивідуума).

Що ж стосується позитивного монетарного впливу на економіку країни, то підраховано (de la Fuente (2003)), що кожен додатковий рік навчання піднімає макроекономічну продуктивність безпосередньо на 6,2% в країнах ЄС та на додаткові 3,1% у перспективі завдяки внеску у прискорення технологічного прогресу [2].

Водночас, досліджуючи проблему збільшення тривалості навчання, зарубіжні вчені наголошують на важливості врахуванні таких аспектів, як необхідність для держави алокації більшого обсягу фінансів в освіту, а для шкіл – ускладнення логістичних процедур при обслуговуванні більшої кількості учнів.

Разом з тим, дослідники одноголосно підкреслюють позитивну сторону збільшення тривалості шкільної освіти у соціальному вимірі, що є не менш важливим напрямом розвитку освіти в Європі – гасло «Продуктивність та

справедливість» визначає траєкторію розбудови європейської освіти у ХХІ столітті.

Підсумовуючи підкреслимо, що співвіднесення траєкторії розбудови української школи з європейською очевидно є великим позитивом, відкриваючи, водночас, простір для компаративних досліджень стосовно отриманих уроків європейських країн від подовження тривалості середньої освіти в аспектах трансформації змісту освіти, системи оцінювання, перепідготовки вчителів, роботи з батьками та суспільством у цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проект Закону України «Про освіту» – http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article?art_id=68370&cat_id=44731.
2. Ludger Wößmann i Gabriela Schütz, Efficiency and Equity in European Education and Training System. Analitical Report for the European Commission (2006) – www.eenee.de/dms/EENEE/.../EENEE_AR1.pdf.
3. Western Europe - Educational Roots, Reform in the Twentieth Century, Contemporary Reform Trends, Future Challenges. – <http://education.stateuniversity.com/pages/2547/Western-Europe.html#ixzz48GmiDoHq>